

CYLCHLYTHYR IECHYD CYMRU

Statws: Gweithredu

Categori: Llythyr Gweithwyr Iechyd Proffesiynol

Teitl: Safonau Rhyngwyneb Clinigol Cymru Gyfan ar gyfer Byrddau Iechyd ac Ymarfer Cyffredinol

Dyddiad Dod i Ben / Adolygu: Amh

I'w weithredu gan:

Gadeiryddion ac Is-gadeiryddion, Byrddau Iechyd ac Ymddiriedolaethau'r GIG
Prif Weithredwyr, Byrddau Iechyd ac Ymddiriedolaethau'r GIG
Prif Swyddogion Gweithredol, Byrddau Iechyd ac Ymddiriedolaethau'r GIG
Cyfarwyddwyr Gofal Sylfaenol, Byrddau Iechyd
Ymarferwyr Cyffredinol
Gwasanaethau Gofal Sylfaenol, Partneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru
Pwyllgor Ymarferwyr Cyffredinol Cymru
Coleg Brenhinol yr Ymarferwyr Cyffredinol
Addysg a Gwella Iechyd Cymru

Angen gweithredu erbyn: Rhaid i fyrddau iechyd ac ymddiriedolaethau roi trefniadau ar waith i sicrhau bod y safonau hyn yn cael eu mabwysiadu'n llawn a'u bod yn cynnwys prosesau i dderbyn a chasglu ynghyd bryderon a fynegwyd pan na chafodd y safonau hyn eu cynnal, ac i ymateb i'r pryderon hynny.

Anfonwr: Yr Athro Isabel Oliver, Prif Swyddog Meddygol Cymru

Enwau Cyswllt yn Llywodraeth Cymru: Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol, Y Gyfarwyddiaeth Gofal Sylfaenol, Iechyd Meddwl a'r Blynnyddoedd Cynnar, Y Grŵp Iechyd, Gofal Cymdeithasol a'r Blynnyddoedd Cynnar, Llywodraeth Cymru. E-bost: HSS-PrimaryCareMailbox@llyw.cymru

Dogfennau amgaeedig: Safonau Rhyngwyneb Clinigol Cymru Gyfan ar gyfer Byrddau Iechyd ac Ymarfer Cyffredinol

Annwyl Gydweithwyr

Datblygwyd set o safonau ar gyfer ymddygiadau clinigol a chyfathrebu ar draws y rhyngwyneb gofal sylfaenol ac eilaidd i'w mabwysiadu ledled Cymru yn 2018 (WHC/2018/014). Cafodd y safonau eu dylanwadu gan adroddiad gan Academi Colegau Meddygol Brenhinol Cymru ac roeddent yn seiliedig ar y Safonau Cyfathrebu a sefydlwyd gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf, a gymeradwywyd wedi hynny gan Lywodraeth Cymru, Cyfarwyddwyr Meddygol y Byrddau Iechyd a BMA Cymru. Nod y safonau oedd rhoi eglurder ynghylch rolau a chyfrifoldebau ymarferwyr cyffredinol a meddygon gofal eilaidd mewn meysydd lle'r oedd aneglurder neu amwysedd cyn hynny, gyda'r bwriad o leihau trosglwyddiadau amhriodol o waith rhwng y sectorau a gwella profiad y claf a'r berthynas rhwng arbenigeddau.

Ers i'r safonau gwreiddiol gael eu cyhoeddi, mae newidiadau sylweddol wedi digwydd i'r ffordd y mae'r GIG yn gweithredu ac yn rhyngweithio ar draws y rhyngwyneb gofal sylfaenol-eilaidd. Mae'r ddarpariaeth gofal iechyd mewn gofal sylfaenol a gofal eilaidd yn fwyfwy amlddisgyblaethol ei natur. Bu cynnydd mewn ymgynoriadau o bell ac electronig, gyda rhai tasgau wedi cael eu gwahanu o'r ymgynghoriad clinigol yn sgil hyn (e.e. ceisiadau i gydweithwyr ymgymryd â phrofion gwaed neu archwiliadau corfforol pan ymgynghorir â chleifion mewn clinig 'rithwir').

Er mwyn sicrhau bod y safonau'n parhau i fod yn addas i'r diben, maent wedi cael eu hadolygu i adlewyrchu'r newidiadau hyn a'r profiad a gafwyd wrth weithredu'r safonau dros y 7 mlynedd diwethaf. Roedd y safonau gwreiddiol yn rhoi pwyslais ar gyfrifoldebau ac ymddygiadau clinigwyr unigol. Rydym yn cydnabod bod ymddygiad clinigwyr unigol yn cael ei ddylanwadu'n fawr gan yr amgylchedd y maent yn gweithio ynddo. Felly, mae'r safonau diwygiedig wedi'u rhannu yn safonau a disgwyliadau ar gyfer unigolion a rhai ar gyfer sefydliadau.

Mae uchelgais i wneud y safonau hyn yn berthnasol i bob proffesiwn a chontractiwr sy'n gweithio ar draws y rhyngwyneb gofal sylfaenol ac eilaidd, i adlewyrchu natur ambroffesiwn y GIG modern yng Nghymru, a'r cynnydd yn y ddarpariaeth o wasanaethau amlddisgyblaethol y tu hwnt i'r model traddodiadol sydd wedi'i seilio ar yr ysbyty. Dull fesul cam yw'r datganiad hwn, felly, sy'n cydnabod pwysigrwydd gweithredu'r gwelliannau cychwynnol heb oedi, gan gydnabod hefyd y bydd angen gwaith ehangach i ddilyn.

Yn gywir

Yr Athro Isabel Oliver
Prif Swyddog Meddygol Cymru

Dr Gareth Oelmann
Cadeirydd, Pwyllgor Ymarferwyr
Cyffredinol Cymru

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Safonau Rhyngwyneb Clinigol Cymru Gyfan ar gyfer Byrddau Iechyd ac Ymarfer Cyffredinol

Safonau Rhyngwyneb Clinigol Cymru Gyfan ar gyfer Byrddau Iechyd ac Ymarfer Cyffredinol

Mae'r safonau hyn wedi'u cynllunio i wella diogelwch ac ansawdd gofal cleifion yn GIG Cymru ac i sicrhau bod ein cleifion yn cael y profiad gorau posibl wrth iddynt fynd ar drywydd eu llwybrau gofal. Mae'n ddogfen gonsensws sydd wedi'i chydgynhyrchu â chlinigwyr gofal sylfaenol ac eilaidd ac wedi'i chymeradwyo gan Gyfarwyddwyr Meddygol Cymru Gyfan.

Mae'r safonau'n berthnasol i holl glinigwyr GIG Cymru sy'n cyfathrebu gwybodaeth glinigol rhwng ymarfer cyffredinol a gwasanaethau sy'n cael eu rhedeg gan y byrddau iechyd. Maent hefyd yn berthnasol i glinigwyr sy'n gweithio yn y sector preifat sy'n rhyngwynebu ag ymarfer cyffredinol.

Maent yn disodli WHC (2018) WHC/2018/014 - Safonau Cyfathrebu Cymru Gyfan rhwng Gofal Sylfaenol a Gofal Eilaidd

Adran 1- Safonau ar gyfer Cyfathrebu a Dirprwyo

Y Safonau Proffesiynol i Unigolion	
1	<p>Archwiliadau: Dylai unrhyw glinigydd sy'n rheoli gofal claf sy'n ystyried bod archwiliad yn angenrheidiol:</p> <ul style="list-style-type: none">• Ofyn am yr archwiliad• Cymryd cyfrifoldeb am weithredu ar y canlyniad• Cyfathrebu am y canlyniad yn uniongyrchol â'r claf a'i helpu i'w ddeall <p>Mae dirprwyo'r cyfrifoldebau hyn yn briodol os ceir cytundeb i wneud hynny (gweler Safon 5).</p>
2	<p>Atgyfeiriadau: Dylai unrhyw glinigydd sy'n atgyfeirio claf ar gyfer ymgynghoriad:</p> <ul style="list-style-type: none">• Sicrhau bod y claf yn deall y rheswm dros yr atgyfeiriad• Sicrhau bod y claf yn gwybod pwy sy'n gyfrifol am ei ofal• Sicrhau bod y claf yn gwybod beth ddylai ddigwydd nesaf• Sicrhau bod yr atgyfeiriad yn cynnwys yr holl wybodaeth sydd ei hangen i benderfynu pa flaenoriaeth y dylid ei rhoi i'r atgyfeiriad• Gwneud yr atgyfeiriad eu hunain pan fydd ganddynt y cymhwysedd i wneud hynny <p>Pan na fyddant yn gwneud yr atgyfeiriad eu hunain, ni ddylai clinigydd byth gyfeirio claf at glinigydd arall i ofyn am atgyfeiriad penodol neu am amserlen ddisgwyliedig ar gyfer gweithredu. Dylai clinigwyr barchu ymreolaeth eu cydweithwyr a chaniatáu iddynt benderfynu beth sydd orau i'r claf.</p>
3	<p>Tystysgrifau Med3: Rhaid i'r clinigydd sy'n cynghori'r claf i beidio â gweithio:</p> <ul style="list-style-type: none">• Gyhoeddi'r dystysgrif Med3• Sicrhau bod y nodyn yn cwmpasu'r cyfnod amser hyd y disgwylir i'r unigolyn ddychwelyd i'r gwaith neu'r adolygiad arfaethedig nesaf

4	<p>Presgripsiynu: Rhaid i glinigydd sy'n argymhell bod claf yn dechrau meddyginiaeth newydd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roi presgripsiwn os oes angen dechrau'r feddyginiaeth honno o fewn y saith diwrnod nesaf • Rhoi presgripsiwn am o leiaf bythefnos ond yn hirach os yw'n briodol yn glinigol • Cyfathrebu am yr holl gyngor sy'n angenrheidiol ar gyfer y claf os yw'n argymhell i glinigydd arall ddechrau'r feddyginiaeth • Sicrhau bod rhoi presgripsiynau ac argymhellion presgripsiynu o fewn cwrpas ymarfer y clinigydd y gwneir yr argymhelliad iddynt • Enwi'r clinigydd cyfrifol pan fydd argymhellion yn cael eu gwneud gan rai nad ydynt yn presgripsiynu • Cydymffurfio â phrosesau presgripsiynu gofal a rennir drwy gadw'r cyfrifoldeb am bresgripsiynu tan y bydd y meddyg teulu wedi derbyn y cais ac wedi cael y llythyr trosglwyddo sefydlog • Ystyried y canllawiau a ddarperir yn llyfr fformiwlâu presgripsiynau'r bwrdd iechyd ac argaeledd y feddyginiaeth mewn gofal sylfaenol, wrth ddechrau meddyginiaeth(au) neu argymhell bod meddyg teulu yn ei dechrau • Bod yn barod i gadw'r cyfrifoldeb am bresgripsiynu os nad oes gan y feddyginiaeth awdurdodiad marchnata yn y DU (h.y. os yw'n feddyginiaeth ddirwydded) • Bod yn barod i gadw'r cyfrifoldeb am bresgripsiynu os oes gan y feddyginiaeth awdurdodiad marchnata yn y DU ond mae'n cael ei rhoi ar bresgripsiwn mewn ffordd sydd y tu allan i delerau ei hawdurdodiad (h.y. mae'r feddyginiaeth wedi'i thrwyddedu ond mae'n cael ei rhoi ar bresgripsiwn o dan amodau 'all-drwydded'), lle nad yw presgripsiynu yn y fath fodd yn ymarfer clinigol a dderbynnir yn gyffredinol.
---	--

Y Safonau i Sefydliadau	
5	<p>Archwiliadau</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dylai fod gan sefydliadau weithdrefnau gweithredu safonol i liniaru yn erbyn risgiau llywodraethiant clinigol a throsglwyddo cyfrifoldeb clinigol wrth ofyn am archwiliadau a gweithredu ar y canlyniadau • Dylid bod ganddynt hefyd weithdrefnau gweithredu safonol sy'n berthnasol i gyfathrebu am ganlyniadau wrth gleifion • Dylai'r gweithdrefnau gweithredu safonol hyn gefnogi clinigwyr i gydymffurfio â'r safonau proffesiynol i unigolion.
6	<p>Atgyfeirio a Chyfathrebu â Chleifion Allanol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rhaid cydymffurfio â'r rheoliadau diogelu data • Rhaid gwneud hyn drwy'r dull electronig y cytunwyd arno yn genedlaethol neu'n lleol pan fo dull o'r fath yn bodoli • Rhaid gweithredu'n brydlon, gan gynnwys mewn perthynas â cheisiadau am ragor o wybodaeth • Rhaid cyfathrebu am newidiadau mewn blaenoriaeth wrth y sawl sy'n atgyfeirio a'r claf • Dylid cyfeirio hyn at y sawl sy'n atgyfeirio gan anfon copiâu at y claf a'i feddyg teulu os nad ef/hi fydd wedi atgyfeirio'n wreiddiol • Rhaid rhoi cyfiawnhad clinigol ar gyfer atgyfeiriadau fydd yn cael eu gwrthod, a dylid cyfathrebu'n amserol â'r sawl sy'n atgyfeirio o fewn yr amserlen a nodir yn y canllawiau ar gyfer Gofal a Gynlluniwyd (48 awr ar hyn o bryd).
7	<p>Ceisiadau i Gyflymu Apwyntiadau: Dylid trin cleifion sy'n cysylltu i gyflymu apwyntiadau fel sy'n briodol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dylid gwneud hyn yn seiliedig ar angen clinigol, nid yw amser aros hir yn newid y flaenoriaeth

Safonau Rhyngwyneb Clinigol Cymru Gyfan ar gyfer Byrddau Iechyd ac Ymarfer Cyffredinol

	<ul style="list-style-type: none"> • Ar gyfer profiad y claf, y tîm y bydd y claf wedi cysylltu ag ef ddylai ymdrin â cheisiadau sy'n ddilys yn glinigol i gyflymu apwyntiadau, ac ni ddylid eu cyfeirio i rywle arall • Dylid dwyn apwyntiadau dilynol ar gyfer adolygiad neu driniaeth i sylw'r arbenigwr sy'n goruchwyllo eu gofal ar gyfer gweithredu.
8	<p>Cleifion 'Na Ddaethant i'r Apwyntiad':</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae angen bod yn ofalus i sicrhau bod addasiadau rhesymol yn cael eu gwneud ar gyfer cleifion â nodweddion gwarchoddedig o dan y Ddeddf Cydraddoldeb • Pan na fydd cleifion yn dod i'w hapwyntiad claf allanol, a hynny heb roi rhybudd, yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru ar gyfer rheoli llwybrau gofal, byddant yn cael eu rhyddhau o ofal y gwasanaeth • Dylai'r sawl sydd wedi atgyfeirio'n wreiddiol, y meddyg teulu (os nad ef/hi fydd wedi atgyfeirio'n wreiddiol) a'r claf i gyd gael eu hysbysu bod y claf wedi'i ryddhau • Pan fydd gan y claf sail resymol ar gyfer herio'r penderfyniad, dylai gael ei ailbenodi i'r gwasanaeth heb atgyfeiriad newydd • Yn achos plant ac oedolion agored i niwed na fyddant wedi dod i apwyntiad, cyfeiriwch at y polisi "ni ddaethpwyd â nhw" lleol.
9	<p>Rhyddhau Cleifion:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dylid cwblhau llythyrau cyngor rhyddhau electronig adeg rhyddhau claf, ac anfon copi ohono gyda'r claf • Dylid rhyddhau cleifion gydag o leiaf bythefnos o feddyginiaeth (y gellir ei chyflenwi o'r ysbyty neu o'r feddyginiaeth sydd gan y claf yn ei feddiant eisoes). Pan fydd angen rhagor o amser na'r arfer i gael gafael ar feddyginiaeth mewn gofal sylfaenol (e.e. pan fydd fformiwla arbennig neu baratoad didrwydded yn cael ei roi ar bresgripsiwn), dylid ystyried darparu o leiaf bedair wythnos o feddyginiaeth adeg rhyddhau claf • Dylai rhyddhau cleifion y tu allan i oriau sicrhau trosglwyddiad priodol i ddarparwyr gwasanaethau y tu allan i oriau e.e. Gofal Diwedd Oes • Dylid darparu gwybodaeth debyg ar gyfer cwblhau asesiad gofal dydd.
10	<p>Clinigau Asesu Cyn Llawdriniaethau</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rhaid bod ganddynt gymorth meddygol penodol • Dylid defnyddio'r cymorth meddygol penodol yn gyntaf pan ddaw canfyddiadau annisgwyl i'r amlwg. Dylid atgyfeirio'n fewnol ar gyfer optimeiddio iechyd i sicrhau bod cleifion yn ffit yn glinigol ar gyfer llawdriniaeth, neu ddefnyddio gwasanaeth optimeiddio a gomisiynwyd yn briodol.

Adran 2 – Dogfennau y cyfeirir atynt

- 1) Canllawiau y Cyngor Meddygol Cyffredinol (GMC) [Dirprwyo ac atgyfeirio - safonau proffesiynol - GMC](#)
- 2) Ymchwiliad Robert Powell
- 3) Canllawiau Cymdeithas Feddygol Prydain (BMA) <https://www.bma.org.uk/advice-and-support/gp-practices/communication-with-patients/duty-of-care-when-test-results-and-drugs-are-ordered-by-secondary-care>
- 4) [Canllawiau amseroedd aros gofal a gynlluniwyd: Ebrill 2025](#)

GMC

Mae'r canlynol yn berthnasol ni waeth a ydych yn dirprwyo ynteu'n atgyfeirio:

a Dylech egluro wrth y claf eich bod yn bwriadu trosglwyddo rhan neu'r cyfan o'u gofal, ac esbonio pam

b Rhaid ichi drosglwyddo i'r gweithiwr gofal iechyd proffesiynol dan sylw:

- i) yr holl wybodaeth berthnasol am gyflwr a hanes y claf.
- ii) diben trosglwyddo'r gofal a/neu'r archwiliad, gofal neu driniaeth sydd ei angen ar y claf.

c Dylech wirio bod y claf yn deall pa wybodaeth y byddwch yn ei throsglwyddo a pham. Os bydd y claf yn gwrthwynebu datgelu gwybodaeth amdanynt yr ydych yn ei hystyried sy'n hanfodol i ddarparu gofal yn ddiogel, dylech egluro na allwch ei atgyfeirio na threfnu ei driniaeth heb ddatgelu'r wybodaeth honno hefyd.

Canllawiau'r GIG

Mae tair egwyddor gyffredinol bwysig yn llywio'r gwaith hwn.

Y gyntaf yw mai'r clinigydd sy'n archebu'r prawf sy'n gyfrifol am adolygu, gweithredu a chyfathrebu am y canlyniad a'r camau a gymerwyd wrth y meddyg teulu a'r claf, hyd yn oed os yw'r claf wedi'i ryddhau o'i ofal.

Yr ail yw y dylai pob canlyniad prawf a dderbynnir gan bractis meddyg teulu ar gyfer claf gael ei adolygu a, phan fo angen, dylai clinigydd cyfrifol weithredu ar y canlyniad hwnnw, hyd yn oed os nad y clinigydd hwnnw wnaeth archebu'r prawf.

Y trydydd yw y dylid parchu ymreolaeth y claf, ystyried addasiadau rhesymol ar gyfer pobl ag anableddau dysgu a phroblemau iechyd meddwl a, phan fo'n briodol, dylid rhoi cyfle i deuluoedd, gofalwyr, cydgysylltwyr gofal a gweithwyr allweddol gymryd rhan yn y broses drosglwyddo ac ym mhob penderfyniad am y claf adeg ei ryddhau. Dylid ystyried defnyddio gwasanaethau cyfieithu ar y pryd os nad yw'r claf yn siarad Saesneg.

YMCHWILIAD ROBERT POWELL

- i. Mae angen i feddygon teulu gael eu hysbysu'n ddigonol, yn ysgrifenedig, o'r ffeithiau materol a chyfeiriad arfaethedig unrhyw ymchwiliad pellach pan fydd claf yn cael ei ryddhau o'r ysbyty.

Safonau Rhyngwyneb Clinigol Cymru Gyfan ar gyfer Byrddau Iechyd ac Ymarfer Cyffredinol

- ii. Mae angen cyfeirio gohebiaeth o'r math a nodwyd uchod at y meddyg teulu a wnaeth yr atgyfeiriad. Yn ôl y dystiolaeth bresennol, nid yw hyn bob amser yn digwydd.
- iii. Dylai'r meddyg teulu a wnaeth yr atgyfeiriad ystyried pob darn o ohebiaeth o'r ysbyty. Os nad yw wedi cael ei gyfeirio at y meddyg hwnnw ond at feddyg arall yn y practis, dylai tîm gweinyddol y practis sicrhau ei fod yn cael ei ddwyn i sylw'r meddyg a wnaeth atgyfeirio neu feddyg dynodedig os yw'r meddyg a wnaeth atgyfeirio i ffwrdd o'r practis, ar wyliau, er enghraifft.

BMA

Dyletswydd gofal ynglŷn â chyfathrebu am ganlyniadau archwiliadau. Rydym yn ymwybodol, mewn rhai ardaloedd, fod rhai meddygon ysbyty wedi bod yn cyfarwyddo meddygon teulu i ganfod canlyniadau profion yr oedd yr ysbyty wedi'u harchebu.

Mae'r Pwyllgor Ymarferwyr Cyffredinol a Phwyllgor Ymgynghorwyr y BMA yn cytuno y gallai'r ymarfer hon fod yn anniogel o bosibl, ac mai'r unigolyn sy'n gofyn am y profion sy'n gyfrifol yn y pen draw am sicrhau y gweithredir ar y canlyniadau. Dim ond os ydynt yn derbyn drwy gytundeb ymlaen llaw y gellir dirprwyo'r cyfrifoldeb hwnnw i rywun arall.

Dylai trosglwyddo cyfrifoldeb fod yn benderfyniad cydsyniol a wneir ar y cyd rhwng tîm yr ysbyty a'r meddyg teulu. Os nad yw'r meddyg teulu wedi derbyn y rôl honno, rhaid i'r unigolyn sy'n gofyn am y prawf gadw'r cyfrifoldeb.

Mae'r cyngor hwn yn cydymffurfio â chanllawiau'r Asiantaeth Genedlaethol Diogelwch Cleifion a'r Rheoliadau Ymbelydredd Ïoneiddio (Cysylltiad Meddygol).